

فقه زندگی

در پرتو قرآن و سنت

د. صلاح الدين جوهري

الحمد لله خالق الزوجين والصلاة والسلام على خير المرسلين، أما بعد:
﴿رَبَّنَا هَبۡ لَنَا مِنۡ أَزۡوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا قُرَّةَ أَعۡيُنٖ وَٱجۡعَلۡنَا لِلۡمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾، وبعد:

محاسن ازدواج:

1- تحقیق عبودیت: ﴿وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ﴾.

2- تقویت ایمان: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِك رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الإِيمَانِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي))؛ در این حدیث تقوا دو قسمت شده است قسمتی ازدواج و ما بقی قسمتی دیگر... الاوسط للطبرانی 9025, عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خُمُسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَحَصَّنَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا دَخَلَتْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ)). ابن حبان 4252.

3- سکونت: ﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا﴾.

4- ادامه زندگی پس از مرگ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ، إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ)). مسلم 3092.

5- کسب حسنات و پاداش: عَنْ أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((وَفِي بُضْعِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيَأْتِي أَحَدُنَا شَهْوَتَهُ، وَيَكُونُ لَهُ فِيهَا أَجْرٌ؟، قَالَ: أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ أَكَانَ عَلَيْهِ فِيهَا وِزْرٌ، فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كَانَ لَهُ أَجْرٌ)) مسلم 1680.

NO.
DATE
I ♥ U

کلیدهای خوشبختی زندگی

شناخت حقوق و واجبات شرعی

شناخت روان

اهتمام به ارتباط فطری

پرورش عواطف و ابراز احساسات

شناخت حقوق و واجبات شرعی

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ ٱلَّذِى عَلَيْهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

و برای زنان، حقوق شایسته ای بر عهده مردان است، مانند حقوقی که برای مردان بر عهده آنان است، و مردان را بر آنان [به خاطر اموری] حقوقی افزون است؛ و اللّه توانای شکست ناپذیر و حکیم است.

شناخت روان

﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾

پس در گفتار خود با نرمی و ناز سخن نگویید تا کسی که بیمار دل است طمع کند، و سخن پسندیده و شایسته گویید.

﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓا۟ إِلَيْهَا﴾

و از نشانه های اللّه این است که برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید تا در کنارشان آرامش یابید.

نکته: مقصود از ازدواج با هم جنس خودمان از مخلوقات است، انس با انس و جن با جن و... و نفس مذکور در این آیه فردی زده است نه مرده، زیرا ازدواج با زنده صورت می گیرد، پس لازمه اش ارتباط عاطفی است.

عَنْ عَائشَةَ قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّه ﷺ: (مَا يَخْفَى عَلَيَّ حِينَ تَكُونِينَ غَضْبَى وَحِينَ تَكُونِينَ رَاضِيَةً إِذَا كُنْت غَضْبَى قُلْت: لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيم وَإِذَا كُنْت رَاضِيَةً قُلْت: لَا وَرَبِّ مُحَمَّد) فَقُلْت: صَدَقْت إِنَّمَا أَهْجُر اسْمَک قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُول اللَّه أَرَأَيْت لَو نَزَلْتَ وَادِيَاً فِيهِ شَجَرٌ كَثِيرٌ ـ قَدْ أُكِلَ مِنْهَا ـ وَوَجَدْتَ شَجَرَةً لَمْ يُؤْكَلْ مِنْهَا فِی أَيِّهَا كُنْتَ تَرْتَعُ بَعِيرَکَ؟ قَالَ: (فِي الَّذِي لَمْ يُرْتَعْ فِيهَا). تُرِيدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَم يتزوج بكراً غيرها. صحيح ابن حبان 4316.

وعن أَسْمَاءَ بِنْت أَبِي بَكْر رضي الله عنها قَالَتْ: جِئْتُ يَوْمًا وَالنَّوَى عَلَى رَأْسِي فَلَقِيَنِي رَسُول اللَّه ﷺ وَمَعَهُ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابه فَدَعَانِي ثُمَّ قَالَ: (إِخْ إِخْ) لِيَحْمِلَنِي خَلْفَهُ قَالَتْ: فَاسْتَحْيَيْتُ أَنْ أَمْشِي مَعَ الرِّجَال وَذَكَرْتُ الزُّبَيْر وَغَيْرَتَهُ ... صحيح ابن حبان 4483.

﴿نِسَآؤُكُمۡ حَرۡثٞ لَّكُمۡ فَأۡتُواْ حَرۡثَكُمۡ أَنَّىٰ شِئۡتُمۡ﴾

زنان شما کشتزار شما هستند. پس، از هر جا [و هر گونه] که خواهید به کشتزار خود [در] آیید.

این آیه: دلالت بر اهمیت دادن به همسر نیز دارد چنان چه انسان به کشت خود اهمیت می دهیم.

اهتمام به ارتباط فطری

﴿وَمِنۡ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنۡ خَلَقَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ أَزۡوَٰجٗا لِّتَسۡكُنُوٓاْ إِلَيۡهَا وَجَعَلَ بَيۡنَكُم مَّوَدَّةٗ وَرَحۡمَةً﴾

و از نشانه های الله این است که برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید تا در کنارشان آرامش یابید و در میان شما دوستی و مهربانی قرار داد.

تا زمانی که احساسات در برخورد بروز پیدا نکند عاطفه رشد نمی کند.

﴿لَّقَدۡ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ إِذۡ يُبَايِعُونَكَ تَحۡتَ ٱلشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمۡ فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيۡهِمۡ وَأَثَٰبَهُمۡ فَتۡحٗا قَرِيبٗا﴾

یقیناً الله از مؤمنان هنگامی که زیر آن درخت [که در منطقه حدیبیه بود] با تو بیعت می کردند خشنود شد، و خدا آنچه را [از خلوص نیت و پاکی قصد] در دل هایشان بود می دانست، در نتیجه آرامش را بر آنان نازل کرد، و پیروزی نزدیکی را [که پیروزی در خیبر بود] به آنان پاداش داد.

این آیه دلالت بر احترام و تقدیر از نیکی هاست، چنان چه الله تعالی اینجا از صحابه رضی الله عنهم ستایش و تمجید می کند.

﴿لَئِن شَكَرۡتُمۡ لَأَزِيدَنَّكُمۡۖ وَلَئِن كَفَرۡتُمۡ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٞ﴾

پرورش عواطف و ابراز احساسات

نمونه هایی از ابراز احساسات و پرورش عواطف:

۱- احترام و تقدیر ۲- سخنی نرم و نیکو ۳-بردباری و صبر و عصبانی نشدن ٤-التزام و پایبندی به دین خود و خانواده که همانند حجاب اگر محکم بسته شود عورت کشف نمی شود.

عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقَبِّلُنِي وَهُوَ صَائِمٌ، وَأَيُّكُمْ يَمْلِكُ إِرْبَهُ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْلِكُ إِرْبَهُ.
مسلم 1860.

۱- ازدواج سکونت و استقرار و امان و راحتی است... ﴿ وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓا۟ إِلَيْهَا ﴾.

۲- ازدواج لباسی است که بر تن پوشانده می شود و انسان باید به لباسش اهمیت دهد تا کثیف نشود... ﴿ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ﴾.

۳- همسر نیاز به رعایت و اهتمام دارد چنان چه به مزرعه و کشت باید اهمیت داد... ﴿ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا۟ حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ﴾.

٤- همسر به وصف قرآن هم صحبت و رفیق زندگی است و این شرف و مکانت نباید پایمال شود... ﴿ وَصَـٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴾.

مقررات مشترک زندگی

۱ مراعات مقررات زندگی از واجباتی است که در مقابل آن پاداش اخروی است.

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَوۡفُواْ بِٱلۡعُقُودِ ﴾

﴿ يَوۡمَ يَفِرُّ ٱلۡمَرۡءُ مِنۡ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴾

۲ کوتاه آمدن در مقابل بعضی از حقوق در زندگی...

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((لَا يَفْرَكْ –أی: لا یبغض– مُؤمنٌ مُؤمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ)). مسلم 2680.

۳ انصاف در تعامل و در دادن حقوق و مستحقات و معاملات.. نه برابری و نه هم ظلم که در قیامت تاریکی است..

﴿ وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ﴾: وای بر کسانی که در معاملات به نفع خودشان در وزن و مقدار کم و زیاد می کنند..

﴿ وَلَا تَبۡخَسُواْ ٱلنَّاسَ أَشۡيَآءَهُمۡ ﴾: و از ارزش اموال مردم مکاهید.

۴ به یاد داشتن نیکی ها و فراموش نکردن آن... و یاد آوری آن امتنان و منت گذاشتن نیست بلکه تذکر در انجام واجب است..

﴿ وَأَن تَعۡفُوٓاْ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰۚ وَلَا تَنسَوُاْ ٱلۡفَضۡلَ بَيۡنَكُمۡ ﴾: و گذشت کردن شما به تقوا نزدیکتر است، و در میان یکدیگر بزرگواری را فراموش مکنید..

۵ پرهیز از گرفتن حقوق به هنگام خشم و عصبانیت و اختلافات و عجله کردن در احکام... و فجور در خصومت

قال رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ((مَنْ طَلَبَ حَقًّا فَلْيَطْلُبْهُ فِي عفاف: واف أَوْ غير وافٍ)): اگر فردی حقی از حقوقش را مطالبه کرد آن را به نیکی و با عفت و سخن نیک مطالبه کند هر چند که حق او ایفا شود یا نشود...

قال تعالی: ﴿ أَوَمَن يُنَشَّؤُاْ فِي ٱلۡحِلۡيَةِ وَهُوَ فِي ٱلۡخِصَامِ غَيۡرُ مُبِينٖ ﴾

آیا کسی را [شریک خدا قرار داده اند] که در زر و زیور پرورش یافته است و [هنگام] مجادله و بحث بیانش روشن نیست؟

۶ حفظ احترام و نیک سخن گویی...

﴿ فَقُولَا لَهُۥ قَوۡلٗا لَّيِّنٗا لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوۡ يَخۡشَىٰ ﴾

﴿ وَقُل لِّعِبَادِي يَقُولُواْ ٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ يَنزَغُ بَيۡنَهُمۡۚ إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ كَانَ لِلۡإِنسَٰنِ عَدُوّٗا مُّبِينٗا ﴾

۷ پوزش طلبیدن و تواضع در زندگی عزت آفرین است...

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((أَلا أُخبِرُكُمْ بنسَائكُمْ من أَهْلِ الْجَنَّة؟ الْوَدُودُ، الْوَلُودُ، الْعَئُودُ عَلَى زَوْجِهَا، الَّتِي إِذَا آذَتْ، أَوْ أُوذِيَتْ، جَاءَتْ حَتَّى تَأْخُذَ بِيَدِ زَوْجِهَا، ثُمَّ تَقُولُ : وَاللَّهِ لا أَذُوقُ غُمْضًا حَتَّى تَرْضَى)).

صحیحه 287. ودود: با محبت... عئود: خیر خواه شوهر... لا اذوق غمضا: یعنی نمی خوابم و چشمانم را نمی بندم.

قال رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: ((مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ)). مسلم ۴۶۹۶.

مقررات مشترک زندگی

۸ برابری حقوق مرد و زن مگر در بعضی موارد...

﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ ٱلَّذِى عَلَيْهِنَّ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾: و برای زنان، حقوق شایسته ای بر عهده مردان است، **مانند حقوقی که برای مردان بر عهده آنان است**، و مردان را بر آنان [به خاطر اموری] حقوقی افزون است

۹ مراعات فروق فردی...

﴿وَلَيْسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلْأُنثَىٰ﴾

۱۰ حفظ اسرار زناشویی...

﴿فَٱلصَّٰلِحَٰتُ قَٰنِتَٰتٌ حَٰفِظَٰتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ ٱللَّهُ﴾: و زنان درستکار و صالح، فرمانبردارند و به پاس آنچه الله برای آنان حفظ کرده، اسرار [شوهران خود] را حفظ می کنند.

وعن أَبي سَعيد الْخُدْرِيَّ رضي الله عنه يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((إِنَّ مِنْ أَشَرِّ النَّاسِ، عِنْدَ اللَّه مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيامَةِ الرَّجُل يُفْضِي إِلَى امْرَأَته وتُفْضِي إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا)). مسلم 2605.

۱۱ سازش با حقائق:

قَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: (إن منَ الْغَيْرَة مَا يُحبُّ اللَّهُ وَمنْهَا مَا يُبغض اللَّهُ فَأَمَّا الْغيْرَةُ الَّتِي يُحبُّ اللَّهُ فالغيرة فِي اللَّهِ، وَأَمَّا الْغَيْرَةُ الَّتِي يُبْغِضُ اللَّهُ فَالْغَيْرَةُ فِي غَيْرِ اللَّه). صحيح ابن حبان 295.

عَنْ عَائشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّه ﷺ إذَا ذَبَحَ الشَّاةَ يَقُولُ: ((اذهبُوا بذي إلَى أَصْدقَاء خَديجَةَ)), قَالَتْ: فأغضَبْتهُ يَوْمًا – وفي رواية: قُلْتُ: لَقَدْ أَخلَفَكَ اللَّهُ منْ عَجُوزٍ – منْ عَجَائزِ قُرَيْشٍ – حمراءِ الشِّدْقَيْنِ!– فَقَالَ ﷺ: ((إنِّي رُزِقتُ حُبَّها)). صحيح ابن حبان 6967 و 6969.

عَنْ أَنَسِ قَالَ: سُئِلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أحَبُّ النَّاسِ إلَيْكَ؟ قَالَ: (عَائِشَةُ) قِيلَ لَهُ: لَيْسَ عن أهلك نسألك قال: (فأبوها). صحيح ابن حبان 7063.

وظایف زن یا حقوق شوهر

قَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((يَا مَعْشَرَ النِّسَاء، اتَّقِينَ اللَّهَ وَالْتَمِسُوا مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكُنَّ، فَإِنَّ الْمَرْأَةَ لَوْ تَعْلَمُ مَا حَقُّ زَوْجِهَا لَمْ تَزَلْ قَائِمَةً مَا حَضَرَ غَدَاؤُهُ وَعَشَاؤُهُ)). بزار 1382.

وقَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((لَا يَصْلُحُ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ، وَلَوْ صَلَحَ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ، لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا مِنْ عِظَمِ حَقِّهِ عَلَيْهَا، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ كَانَ مِنْ قَدَمِهِ إِلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ قُرْحَةً تَنْبَجِسُ بِالْقَيْحِ وَالصَّدِيدِ، ثُمَّ اسْتَقْبَلَتْهُ تَلْحَسُهُ ، مَا أَدَّتْ حَقَّهُ)). احمد 12375.

۱- توقیر و احترام: ﴿ٱلرِّجَالُ قَوَّٰمُونَ عَلَى ٱلنِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ ٱللَّهُ بَعۡضَهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾...
﴿وَٱسۡتَبَقَا ٱلۡبَابَ وَقَدَّتۡ قَمِيصَهُۥ مِن دُبُرٖ وَأَلۡفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا ٱلۡبَابِ﴾

۲- اطاعت با نیکی: ﴿فَإِنۡ أَطَعۡنَكُمۡ فَلَا تَبۡغُواْ عَلَيۡهِنَّ سَبِيلًا﴾ : پس اگر شما را اطاعت کردند [دیگر] بر آنها هیچ راهی [برای سرزنش] مجویید.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خُمُسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَحَصَنَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ بَعْلَهَا دَخَلَتْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّة شَاءَتْ)). ابن حبان 4252.

اگر زنی از شوهرش به خاطر دینداری اطاعت کرد نه بخاطر عشق یا ترس یا مصلحت نباید توقع تشکر و تقدیر را داشته باشد... ﴿إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا﴾

وظایف زن یا حقوق شوهر

۳- هم خوابی : ﴿نِسَآؤُكُمۡ حَرۡثٞ لَّكُمۡ﴾: زنان شما کشتزار شما هستند.
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إذَا دعَا الرَّجلُ امْرَأَتَهُ إلَى فراشه فَأَبَت فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حتَّى تُصْبِحَ)). بخاري 3017. وقَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((وَالَّذي نَفْسي بيده ما من رَجُلٍ يَدْعُو امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِه فتَأْبَى عَلَيْه إلاَّ كانَ الَّذي في السَّمَاءِ سَاخِطاً عَلَيْهَا حَتَّى يَرضَى عنْهَا)). مسلم 1436.

٤- کسب رضایت شوهر -در مظهر و اخلاق واکرام-: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ: أَيُّ النِّسَاءِ خيرٌ؟ فَقَالَ: خَيْرُ النِّسَاءِ من تَسرُّ -يعني سرور وشادي در قلب شوهر ايجاد مي كنند- إِذَا نَظَرَ، وتُطيعُ إِذَا أَمَرَ، وَلَا تُخَالِفُهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهَا". حاكم 2608.
عَنِ الْحُصَيْنِ بْنِ مِحْصَنٍ ، أَنَّ عَمَّةً لَهُ أَتَتِ النَّبِيَّ ﷺ فِي حَاجَة، فَفَرَغَتْ مِنْ حَاجَتِهَا، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ أَذَاتُ زَوْجٍ أَنْتِ؟ قَالَتْ : نَعَمْ، قَالَ: كَيفَ أَنْتِ لَهُ؟ قَالَتْ: مَا آلُوهُ -أي: لا أفرط قط في خدمته واسترضائه إلا شيئاً أعجز عنه- إِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ، قَالَ: ((فَانْظُرِي أَيْنَ أَنْتِ مِنْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ جَنَّتُكِ وَنَارُكِ)). احمد 18610.

٥- سپاس و تشکر: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَن سُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى امْرَأَةٍ لا تَشْكُرُ لِزَوْجِهَا، وَهِيَ لا تَسْتَغْنِي عَنْهُ)). حاكم 2696.
وعَنِ ابنِ عبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ((أُرِيتُ النَّارَ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِهَا النِّسَاءُ يَكْفُرْنَ، قِيلَ: أَيَكْفُرْنَ بِاللَّهِ، قَالَ: يَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ، وَيَكْفُرْنَ الْإِحْسَانَ لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ، ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا، قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ)).

وظایف زن یا حقوق شوهر

٦- اجازه گرفتن از شوهر -در روزه ی سنت و بیرون رفتن از منزل و اجازه ی ورود کسی را به منزل شوهر دادن و ...:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي اللَّهُ عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((**لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَلَا تَأْذَنَ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ...**)). بخاری 4823.

وعن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: ((**إِذَا اسْتَأْذَنَتِ امْرَأَةُ أَحَدِكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعْهَا**)). بخاری 4865.

وعن علی رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: ((لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَهُ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ، **وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ آوَى مُحْدِثًا** -أي:عاصيا ومبتدعا-، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ غَيَّرَ مَنَارَ الْأَرْضِ)). مسلم 3664.

خلاصه: زن مسکن و مظهر سکونت و آرامش و آسایش است...

﴿ هُوَ ٱلَّذِی خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا لِيَسۡكُنَ إِلَيۡهَا ﴾: او کسی است که شما را از یک تن آفرید، و همسرش را از او پدید آورد تا در کنارش آرامش یابد.

و عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: ((**ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ عزوجل إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الْعَاقُّ لِوَالِدَيْهِ، وَالْمَرْأَةُ الْمُتَرَجِّلَةُ -در لباس و سخن با نا محرم و ...-، وَالدَّيُّوثُ...**)). نسائی 2526.

وظایف شوهر یا حقوق زن

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّجُ –أشدد وأُحَرِّمُ– حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ، الْيَتِيمِ وَالْمرأَةِ)).

۱– مهر: ﴿ وَءَاتُواْ ٱلنِّسَآءَ صَدُقَٰتِهِنَّ نِحۡلَةً ﴾: و مَهر زنان را به عنوان هدیه‌ای از روی طیب خاطر به ایشان بدهید.
﴿ فَمَا ٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِهِۦ مِنۡهُنَّ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيۡكُمۡ فِيمَا تَرَٰضَيۡتُم بِهِۦ مِنۢ بَعۡدِ ٱلۡفَرِيضَةِ ﴾: و از هر کدام از زنان بهره مند شدید، مهریه او را به عنوان واجب مالی بپردازید، و در آنچه پس از تعیین مهریه [نسبت به مدت عقد یا کم یا زیاد کردن مهریه] با یکدیگر توافق کردید بر شما گناهی نیست .

۲– نفقه: ﴿ وَعَلَى ٱلۡمَوۡلُودِ لَهُۥ رِزۡقُهُنَّ وَكِسۡوَتُهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِۚ لَا تُكَلَّفُ نَفۡسٌ إِلَّا وُسۡعَهَا ﴾: تأمین خوراک و پوشاک مادران شیردهنده به طور شایسته و متعارف بر عهده پدر فرزند است. هیچ کس جز به اندازه توانش تکلیف نمی شود.
عَنْ معاوية بن حيدة رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّه مَا حَقّ زَوْجَة أَحَدنَا عَلَيْه؟ قَالَ: ((أَنْ تُطْعمهَا إِذَا طَعمْتَ، وَتَكْسُوهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ أَوِ اكْتَسَبْتَ، وَلَا تَضْرِبْ الْوَجْهَ، وَلَا تُقَبِّحْ وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ)). أبوداود 1834.

۳– مسکن: ﴿ أَسۡكِنُوهُنَّ مِنۡ حَيۡثُ سَكَنتُم مِّن وُجۡدِكُمۡ ﴾: همانجا که [خود] سکونت دارید، به قدر استطاعت خویش آنان را جای دهید.
هرچند این آیه در شدن مطلقه است ولی اگر قرار باشد مطلقه حق مسکن داشته باشد از باب اولی غیر مطلقه چنین حقی دارد...

وظایف شوهر یا حقوق زن

٤- هم خوابی: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضي الله عنه قَالَ : أَنْكَحَنِي أَبِي امْرَأَةً ذَاتَ حَسَبٍ، فَكَانَ يَتَعَاهَدُ كَنَّتَهُ –أی: زوج الولد–، فَيَسْأَلُهَا عَنْ بَعْلِهَا، فَتَقُولُ: نِعْمَ الرَّجُلُ مِنْ رَجُلٍ **لَمْ يَطَأْ لَنَا فِرَاشًا** –أی: أي لم يضاجعنا حتى يطأ فراشنا–، **وَلَمْ يُفَتِّشْ لَنَا كَنَفًا مُنْذُ أَتَيْنَاهُ** – أرادت بذلك الكناية عن عدم جماعه لها–، فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَيْهِ ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: "الْقَنِي بِهِ"، فَلَقِيتُهُ بَعْدُ، فَقَالَ: "كَيْفَ تَصُومُ؟ ..". بخاری 4691.

عن أبی جحیفه رضي الله عنه قَالَ: " آخَى النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ: فَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ، فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَذِّلَةً، فَقَالَ لَهَا: مَا شَأْنُكِ؟ قَالَتْ: **أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا... بخاری 1842.**

٥- رفتار نیک –احترام و اهتمام و احساس و تقدیر و تشویق و امنیت معنوی و عاطفی–: ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ : و با آنان به صورتی شایسته و پسندیده رفتار کنید.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: ((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، **وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ خُلُقًا**)). ترمذي 1078.

٦- صبر و تحمل: ﴿فَإِن كَرِهۡتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰٓ أَن تَكۡرَهُواْ شَيۡـٔٗا وَيَجۡعَلَ ٱللَّهُ فِيهِ خَيۡرٗا كَثِيرٗا﴾: چه بسا چیزی را خوش نمی‌دارید و خدا در آن مصلحت فراوان قرار می‌دهد.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: ((**اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ** فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ، فَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهُ كَسَرْتَهُ، وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ **فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ**)). بخاري 3105.

نمونه هایی از صبر رسول الله صلى الله عليه وسلم: عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ، فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِصَحْفَةٍ فِيهَا طَعَامٌ، فَضَرَبَتِ الَّتِي النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِي بَيْتِهَا يَدَ الْخَادِمِ، فَسَقَطَتِ الصَّحْفَةُ، فَانْفَلَقَتْ، فَجَمَعَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فِلَقَ الصَّحْفَةِ، ثُمَّ جَعَلَ يَجْمَعُ فِيهَا الطَّعَامَ الَّذِي كَانَ فِي الصَّحْفَةِ، وَيَقُولُ: **غَارَتْ أُمُّكُمْ**... بخاری 4852.

وظایف شوهر یا حقوق زن

۷- محافظت از زن -غیرت در قبال: حجاب و لباس وصحبت ونماز وطاعت ها-: عن النَّبِيِّ ﷺ قال: ((**مَا مِنْ عَبْدٍ اسْتَرْعَاهُ اللَّهُ رَعِيَّةً فَلَمْ يَحُطْهَا بِنَصِيحَةٍ إِلَّا لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ**)). بخاری 6646. وقال ﷺ: ((**إِنَّ اللَّهَ سَائِلٌ كُلَّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَرْعَاهُ: أَحَفِظَ أَمْ ضَيَّعَ، حَتَّى يَسْأَلَ الرَّجُلَ عَنْ أَهْلِ بَيْتِهِ**)). ابن حبان 4585.
﴿ **وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ** ﴾: مانند روزگار جاهلیت قدیم زینتهای خود را آشکار مکنید.

۸- ادب و آموزش: عن النَّبِيِّ ﷺ قال: ((إِذَا أَدَّبَ الرَّجُلُ أَمَتَهُ **فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا**، ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ)). بخاری 3215.

۹- تقوای الله: قال رسول الله ﷺ فی حجة الوداع: ((**فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي النِّسَاءِ، فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانِ اللَّهِ، وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللَّهِ، وَلَكُمْ عَلَيْهِنَّ أَنْ لَا يُوطِئْنَ فُرُشَكُمْ أَحَدًا تَكْرَهُونَهُ، فَإِنْ فَعَلْنَ ذَلِكَ فَاضْرِبُوهُنَّ ضَرْبًا غَيْرَ مُبَرِّحٍ، وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ...**)). **مسلم 2145.**

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ **أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ**)). بخاری 296

آداب زناشوئی

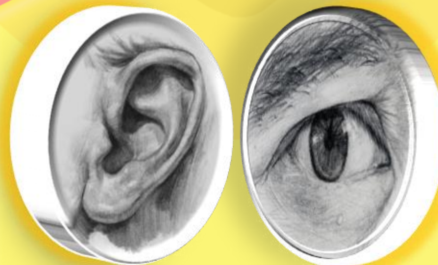
معاشرت و مداعبت: عَنْ رَسُولَ اللَّه ﷺ قال: ((كُلُّ شَيْءٍ لَيْسَ مِنْ ذِكْرِ اللَّه، فَهُوَ سَهْوٌ وَلَهْوٌ، إِلا أَرْبَعًا: مَشْيُ الرَّجُلِ بَيْنَ الْغَرَضَيْنِ وَتَأْدِيبُهُ فَرَسَهُ، وَتَعَلُّمُهُ السِّبَاحَةَ، **وَمُلاعَبَتُهُ أَهْلَهُ**)). بيهقي 18175.

وفا: عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّه ﷺ إِذَا ذَبَحَ الشَّاةَ يَقُولُ: ((**اذهبوا بِذِي إِلَى أَصْدِقَاءِ خَدِيجَةَ**)), قَالَتْ: فَأَغْضَبْتُهُ يَوْمًا فَقَالَ ﷺ: ((**إِنِّي رُزِقْتُ حُبَّهَا**)). صحیح ابن حبان 6967.

تغافل و اكرام: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه ﷺ: ((**الْمُؤْمِنُ غِرٌّ كَرِيمٌ، وَالْفَاجِرُ خِبٌّ لَئِيمٌ**)). ترمذي 1883.

مدارا: عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ، فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ مَعَ خَادِمٍ بِقَصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ، فَضَرَبَتْ بِيَدِهَا فَكَسَرَتِ الْقَصْعَةَ، **فَضَمَّهَا وَجَعَلَ فِيهَا الطَّعَامَ**، وَقَالَ: كُلُوا، وَحَبَسَ الرَّسُولَ وَالْقَصْعَةَ حَتَّى فَرَغُوا، فَدَفَعَ الْقَصْعَةَ الصَّحِيحَةَ وَحَبَسَ الْمَكْسُورَةَ. بخاري 2314.

اسباب اختلاف

ظلم: ﴿ وَحَمَلَهَا ٱلۡإِنسَٰنُۖ إِنَّهُۥ كَانَ ظَلُومٗا جَهُولٗا ﴾: انسان آن –یعنی امانت الله تعالی– را پذیرفت، بی تردید او **ستمگری نادان** بود.

هوای نفس: ﴿ فَٱحۡكُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِٱلۡحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ ٱلۡهَوَىٰ ﴾: پس میان مردم به حق داوری کن و از **هوای نفس** پیروی مکن.

حسادت و طمع: ﴿ وَإِنَّ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلۡخُلَطَآءِ لَيَبۡغِي بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٍ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَقَلِيلٞ مَّا هُمۡ ﴾: و در حقیقت بسیاری از شریکان به همدیگر **ستم** روا می‌دارند، به استثنای کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، و اینها بس اندکند.

ضعف ایمان: ﴿ وَمَن يَعۡشُ عَن ذِكۡرِ ٱلرَّحۡمَٰنِ نُقَيِّضۡ لَهُۥ شَيۡطَٰنٗا فَهُوَ لَهُۥ قَرِينٞ ﴾: و هر کس از یاد خدا روی گردان شود شیطان را به سراغ او میفرستیم پس همواره قرین و ملازم اوست!

دخالت: عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ زَوَّجَ أُخْتَهُ رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَانَتْ عِنْدَهُ مَا كَانَتْ ثُمَّ طَلَّقَهَا تَطْلِيقَةً لَمْ يُرَاجِعْهَا حَتَّى انْقَضَتْ الْعِدَّةُ، فَهَوِيَهَا وَهَوِيَتْهُ ثُمَّ خَطَبَهَا مَعَ الْخُطَّابِ، فَقَالَ لَهُ: **يَا لُكَعُ أَكْرَمْتُكَ بِهَا وَزَوَّجْتُكَهَا فَطَلَّقْتَهَا وَاللَّهِ لَا تَرْجِعُ إِلَيْكَ أَبَدًا** آخِرُ مَا عَلَيْكَ، قَالَ: فَعَلِمَ اللَّهُ حَاجَتَهُ إِلَيْهَا وَحَاجَتَهَا إِلَى بَعْلِهَا، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: {وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ}. ترمذي 2926.

عنادت: ﴿ إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰ وَٱسۡتَكۡبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴾: پس بجز ابلیس –که سر باز زد و کبر ورزید و از کافران شد– [همه] به سجده درافتادند.

﴿ وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا لِّتَسْكُنُوٓا۟ إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً ﴾

اهمیت ندادن به احساسات...

عَنْ عَائشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: تُقَبِّلُونَ الصِّبْيَانَ، فَمَا نُقَبِّلُهُمْ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ((أَوَأَمْلِكُ لَكَ أَنْ نَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ)). بخاری ۵۵۶۸.

برداشت نادرست!

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱجْتَنِبُوا۟ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ ﴾: ای اهل ایمان! از بسیاری از گمان ها [در حق مردم] بپرهیزید؛ زیرا برخی از گمان ها گناه است...

وساوس!

﴿ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴾

خناس: پناهنکار

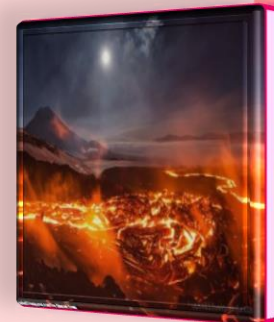

ظلم: پایمال کردن حقوق

عن النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ، فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ، فَأَحْسِبُ أَنَّهُ صَدَقَ، فَأَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ، فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ فَلْيَتْرُكْهَا)). بخاري ۲۲۹۱.

ویران گرهای زندگی

آتش فشان خشم

﴿ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ وَٱلۡعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴾

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: لا تَغْضَبْ وَلَكَ الْجَنَّةُ. مسند شاميين 19.

مقارنه و قیاس: نکوهش و سرزنش

﴿ قَالَ أَنَا۠ خَيۡرٞ مِّنۡهُ خَلَقۡتَنِي مِن نَّارٖ وَخَلَقۡتَهُۥ مِن طِينٖ ﴾

در اثر ضعف شخصیت یا تکبر و اعتماد به نفس نه اعتماد به الله تعالی

انتقام و عقوبت

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجِكُمۡ وَأَوۡلَٰدِكُمۡ عَدُوّٗا لَّكُمۡ فَٱحۡذَرُوهُمۡۚ وَإِن تَعۡفُواْ وَتَصۡفَحُواْ وَتَغۡفِرُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ ﴾: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! بعضی از همسران و فرزندانتان دشمنان شما هستند، از آنها برحذر باشید؛ و اگر عفو کنید و چشم بپوشید و ببخشید، (الله شما را می‌بخشد)؛ چرا که الله بخشنده و مهربان است.

منفی نگری و بدبینی

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: ((فَجَاءَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَمَا تَزَوَّجَ إِسْمَاعِيلُ يُطَالِعُ تَرِكَتَهُ فَلَمْ يَجِدْ إِسْمَاعِيلَ فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ عَنْهُ، فَقَالَتْ: خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا ثُمَّ سَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ، فَقَالَتْ: **نَحْنُ بِشَرٍّ نَحْنُ فِي ضِيقٍ وَشِدَّةٍ فَشَكَتْ إِلَيْهِ**، قَالَ: فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكِ فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَقُولِي لَهُ يُغَيِّرْ عَتَبَةَ بَابِهِ)). بخاری ۳۱۳۷

منشأ ویرانگری
جهل
هوای نفس
مداخلات
۱- حقوق
۲- طبیعت و سرشت
۳- عاطفه
٤- ارتباط فطری (همبستری)
نتیجه:
۱- ظلم و دشمنی
۲- تقصیر
۳- وسواس
٤- خود بینی و بد بینی
٥- تکبر
٦- قیاس
۱- خویشاوندان
۲- شیطان
۳- گناهان

از زنی پرسیدند زنان زیباتر و خوب تر از تو زیادند ولی چرا شوهرت تو را زیباتر و خوب تر از همه می بینند؟؟
پاسخ: آری خوب ترین و زیباترین نیستم ولی در مقابل آزار شوهرم گذشت می کنم! و اندوهش را می شنوم! و در مقابل خوبی هایش تشکر از وی می کنم! و در مقابل کوتاهی اش قناعت و تحمل می کنم! این چنین توصیه ی دین است: که مهربان و مطیع باشم!
هرچند خارها به دستم فرو روند ولی همچنان گل می کارم!

حل مشکلات

سبب ؟؟؟

مقدار ؟؟؟
دعا صبر درمان
قدر الله وما شاء فعل

نیک اندیشی؟
﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾

سازش ؟؟
(لا یفرك مؤمن مؤمنة)

﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَن كَثِيرٍ﴾

خشم ؟؟؟
کلید بدبختی ها

کوتاه آمدن!!!

یادگیری تعامل!

شناخت
تفاوت ها

گذشت
زمان !!!

انصاف

خوشحالی
شیطان؟؟؟

مشاوره ؟؟؟

پوزش !!!

عقل ؟؟؟
عاطفه !!!

حریم خانواده!
﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾

